

INHOUD

Welkom bij Bos Door De Bomen	V
Afkortingenlijst	XVII
Hoofdstuk 1. Bos Door De Bomen	1
1. “Bos Door De Bomen”	1
2. Waarom mededingingsrecht?	1
3. Vertrekpunten	1
4. Mededingingsbeperkende overeenkomsten	3
A. Basisverbod	3
(1) Eerste voorwaarde: twee of meer onafhankelijke ondernemingen .	3
(2) Tweede voorwaarde: samenspel	4
(3) Derde voorwaarde: merkbare beperking van de mededinging	5
(4) Vierde voorwaarde: effect op de handel tussen lidstaten	7
B. Vrijstelling	7
(1) Groepsvrijstelling	7
(2) Welke groepsvrijstellingen?	9
(3) Individuele vrijstelling	11
(4) Even een stapje opzij: kartels	12
5. Misbruik van een machtspositie	13
6. Misbruik van een economische afhankelijkheid	15
7. Overheidsinterventie	16
8. Handhaving van het mededingingsrecht	17
A. Publieke handhaving	17
B. Private handhaving	18
9. Concentratiecontrole	20
10. Staatssteun	22

Hoofdstuk 2. Basisbegrippen	23
1. Situering	23
2. Bronnen	23
A. EU	23
B. België	24
3. Ondernemingen en ondernemingsverenigingen	24
A. Begrip ‘onderneming’	24
B. Meer dan één onderneming	27
C. Begrip ‘ondernemingsvereniging’	30
4. Relevante markt	31
A. Begrip ‘relevante markt’	31
B. Bepaling van de relevante markt	32
C. Berekening van marktaandelen	37
D. Belang van marktaandelen	37
5. Concurrenten en concurrentie	39
A. Begrip ‘concurrenten’	39
B. Begrip ‘concurrentie’	41
6. Beïnvloeding van de handel tussen lidstaten	41
A. Territoriale reikwijdte van het mededingingsrecht	41
B. Begrip ‘beïnvloeding’	42
C. Begrip ‘merkbare beïnvloeding’	44
7. Verhouding Europees en nationaal mededingingsrecht	46
A. Exclusieve toepassing van het nationaal mededingingsrecht	46
B. Cumulatieve toepassing van het Europees en nationaal mededingingsrecht: convergentieregel	46
Hoofdstuk 3. Mededingingsbeperkende overeenkomsten	49
1. Situering	49
2. Bronnen	49
A. EU	49
B. België	50
3. Begrip ‘verbod op mededingingsbeperkende overeenkomsten’	50
A. Algemeen	50
B. Overeenkomsten, onderling afgestemde feitelijke gedragingen en besluiten van ondernemingsverenigingen	53
(1) Horizontale en verticale mededingingsbeperkende overeenkomsten	53
(2) Overeenkomsten	54

(3) Onderling afgestemde feitelijke gedragingen	57
(4) Besluiten van een ondernemingsvereniging	58
C. Merkbaar belemmeren van de mededinging	59
(1) Doelbeperkingen en gevolgbeperkingen	59
(2) Merkbaarheidsvereiste	62
(3) Drie 'ontsnappingsroutes'	65
4. Nietigheid	69
5. Vrijstelling	70
A. Groepsvrijstelling	70
B. Individuele vrijstelling	71
Hoofdstuk 4. Kartels	75
1. Situering	75
2. Bronnen	76
A. EU	76
B. België	76
3. Begrip 'kartel'	77
A. Definitie	77
B. Kartelbestanddelen	77
(1) Eerste constitutieve bestanddeel: mededingingsbeperkende overeenkomst	78
(2) Tweede constitutieve bestanddeel: tussen concurrenten	78
(3) Derde constitutieve bestanddeel: welbepaalde doelbeperkingen	80
4. Soorten kartels	80
A. Horizontale prijsafspraken en horizontale afspraken over andere commerciële voorwaarden	80
B. Horizontale marktverdeling	82
C. Productiebeperkingen	87
D. Collectieve boycot	88
E. Uitwisseling van bepaalde strategische informatie	89
5. Bewijs in kartelzaken	91
6. Bewijslast en bewijsstandaard in kartelzaken	93
A. Bewijslast	93
(1) Bewijslast voor de BMA en de Commissie	93
(2) Bewijslast voor beweerde karteldeelne­mers	94
B. Bewijsstandaard in kartelzaken	95
(1) Bewijsstandaard voor de BMA en de Commissie	95
(2) Bewijsstandaard voor beweerde karteldeelne­mers	100

Hoofdstuk 5. Horizontale samenwerkingsovereenkomsten	105
1. Situering	105
2. Bronnen	105
A. EU	105
B. België	106
3. Begrip ‘horizontale samenwerkingsovereenkomsten’	106
4. Beoordeling van horizontale samenwerkingsovereenkomsten	107
5. Bijzondere toepassing: informatie-uitwisseling	109
A. Algemeen	109
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	111
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	117
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	118
6. O&O-overeenkomsten	119
A. Algemeen	119
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	120
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	120
(1) Toepassingsvoorwaarden	121
(2) Marktaandeellimiet	122
(3) Hardcorebeperkingen	123
(4) Uitgesloten beperkingen	125
(5) Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	126
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	126
7. Productieovereenkomsten	127
A. Algemeen	127
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	128
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	129
(1) Specialisatieovereenkomsten	129
(2) Marktaandeellimiet	131
(3) Uitdrukkelijk vrijgestelde beperkingen	132
(4) Hardcorebeperkingen	132
(5) Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	133
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	133
8. Inkoopovereenkomsten	134
A. Algemeen	134
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	135
C. Tweede invalshoek: individuele vrijstelling	136
9. Commercialiseringsovereenkomsten	136
A. Algemeen	136
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	138

C.	Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	139
D.	Derde invalshoek: individuele vrijstelling	139
10.	Standaardiseringsovereenkomsten	140
A.	Algemeen	140
B.	Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	141
C.	Tweede invalshoek: individuele vrijstelling	142
11.	Standaardvoorwaarden	142
A.	Algemeen	142
B.	Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	143
C.	Tweede invalshoek: individuele vrijstelling	143

Hoofdstuk 6. Verticale overeenkomsten 145

1.	Situering	145
2.	Bronnen	145
A.	EU	145
B.	België	146
3.	Begrip 'verticale overeenkomsten'	146
4.	Beoordeling van verticale overeenkomsten	149
5.	Types verticale overeenkomsten	150
A.	Selectieve en niet-selectieve distributieovereenkomsten	150
B.	Groothandels- en detailhandelsovereenkomsten	153
C.	Agentuur en wederverkoopovereenkomsten	153
D.	Andere types verticale overeenkomsten	154
6.	Eerste invalshoek: al dan niet merkbare mededingingsbeperking	156
7.	Tweede invalshoek:	
	groepsvrijstelling	159
	A. Algemeen	159
	B. Toepassingsvoorwaarden	159
	C. Marktaandeellimiet	162
	D. Hardcorebeperkingen	164
	(1) Verticale prijsbinding	165
	(2) Gebiedsbeperkingen	167
	(3) Klantenbeperkingen	173
	(4) Combinatie van gebieds- en klantenbeperkingen	177
	(5) Beperkingen in leveringsovereenkomsten van componenten	178
	E. Uitgesloten beperkingen	179
	(1) Niet-concurrentiebeding tijdens de looptijd van de verticale overeenkomst	180
	(2) Niet-concurrentiebeding na afloop van de verticale overeen- komst	182

(3) Specifieke niet-concurrentieverplichting bij selectieve distributie	183
F. Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	183
G. Bijzonder geval: sector van de motorvoertuigen	183
H. Bijzonder geval: onlinehandel	186
8. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	191

Hoofdstuk 7. Licentie- en technologieovereenkomsten 195

1. Situering	195
2. Bronnen	195
A. EU	195
B. België	196
3. Begrip ‘overeenkomsten inzake technologieoverdracht’	196
4. Beoordeling van overeenkomsten inzake technologieoverdracht	198
5. Diverse types van overeenkomsten inzake technologieoverdracht	199
6. Eerste invalshoek: al dan niet merkbaar mededingingsbeperkend	203
7. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	205
A. Toepassingsvoorwaarden	205
B. Marktaandeellimieten	206
C. Hardcorebeperkingen	209
(1) Overeenkomsten tussen concurrenten	210
(2) Overeenkomsten tussen niet-concurrenten	213
D. Uitgesloten beperkingen	214
(1) Exclusieve ‘grant backs’	214
(2) Niet-aanvechttingsbedingen	215
(3) Beperking exploitatie eigen technologie/beperkingen inzake O&O	216
E. Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	216
8. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	217

Hoofdstuk 8. Misbruik van een machtspositie 219

1. Situering	219
2. Bronnen	219
A. EU	219
B. België	220
3. Begrip ‘misbruik van een machtspositie’	220
A. Machtspositie	221
B. Misbruik	225

4.	Categorieën van misbruik	229
	A. Algemeen	229
	B. Uitsluitingsmisbruiken	229
	(1) Basisbeginselen	229
	(2) Exclusieve afnameverplichtingen	230
	(3) Voorwaardelijke kortingen	231
	(4) Koppelverkoop en bundeling	234
	(5) Roofprijzen	236
	(6) Leveringsweigering	237
	(7) Marge-utholling	241
	C. Uitbuitingsmisbruiken	242
	(1) Basisbeginselen	242
	(2) Excessieve prijzen	243
	(3) Discriminatie	244

Hoofdstuk 9. Misbruik van een positie van economische afhankelijkheid 247

1.	Situering	247
2.	Bronnen	248
3.	Positie van economische afhankelijkheid	248
4.	Misbruik	251
5.	Impact op de markt	252
6.	Sancties	254

Hoofdstuk 10. Overheidsinterventie 255

1.	Situering	255
2.	Bronnen	256
	A. EU	256
	B. België	256
3.	Overheidsbedrijven en bedrijven met exclusieve of bijzondere rechten	257
4.	Diensten van algemeen economisch belang	259
5.	Verdere uitvoering	263

Hoofdstuk 11. Publieke handhaving 265

1.	Situering	265
2.	Bronnen	265
	A. EU	265
	B. België	265

3.	Belangrijkste spelers	266
	A. EU	266
	B. België	268
	C. ECN	269
4.	Begrip ‘publieke handhaving’	270
5.	Onderzoek	271
	A. Start van het onderzoek	271
	(1) Klacht	271
	(2) Ambtshalve onderzoek	274
	(3) Clementieverzoek	274
	B. Onderzoeksfase	279
	(1) Bevoegdheden	279
	(2) Verzoek om inlichtingen	279
	(3) Inspecties	282
	(4) Onderzoek à charge en à décharge	287
	(5) Taal van het onderzoek	288
	(6) Uitkomst van de onderzoeksfase	289
6.	Tegensprekelijke fase en beslissing	289
	A. Verbodsbeslissing	289
	(1) Algemeen	289
	(2) EU	290
	(3) België	291
	B. Verbodsbeslissing in de vorm van een schikking	292
	(1) Algemeen	292
	(2) EU	292
	(3) België	294
	C. Toezeggingen	296
	(1) Algemeen	296
	(2) EU	296
	(3) België	297
7.	Voorlopige maatregelen	298
	A. Algemeen	298
	B. EU	298
	C. België	300
8.	Boetes en dwangsommen	303
	A. Algemeen	303
	B. EU	305
	C. België	311

9.	Verjaring	313
	A. Algemeen	313
	B. EU	314
	C. België	314
10.	Beroep	315
	A. Algemeen	315
	B. EU	315
	C. België	317

Hoofdstuk 12. Private handhaving 321

1.	Situering	321
2.	Bronnen	321
	A. EU	321
	B. België	322
3.	Rol van de nationale rechters	322
4.	Mededingingsrecht als schild: onafdwingbaarheid	326
5.	Mededingingsrecht als wapen: voorlopige maatregelen en stakingsbevelen	328
6.	Schadevergoedingsacties	330

Hoofdstuk 13. Concentratiecontrole 341

1.	Situering	341
2.	Begrip 'concentratiecontrole'	341
	A. Algemeen	341
	B. Bronnen	342
	(1) EU	342
	(2) België	342
	(3) Andere lidstaten en derde landen	343
3.	Begrip 'concentratie'	343
	A. Algemeen	343
	B. Verwerven van duurzame zeggenschap	344
	C. Joint ventures	347
4.	Aanmeldingsdrempels	349
5.	Schorsingsplicht	356
6.	Procedure	359
	A. Aanmelding	359
	B. Onderzoek	361

7.	Materieelrechtelijke toets	364
	A. Algemeen	364
	B. Horizontale concentraties	364
	C. Niet-horizontale concentraties	367
8.	Beslissing	369
	A. Goedkeuring	369
	B. Voorwaardelijke goedkeuring	370
	C. Verbod	372
9.	Beroep	373
10.	Nevenrestricties	374
	A. Algemeen	374
	B. Soorten nevenrestricties	375
	Trefwoordenregister	377